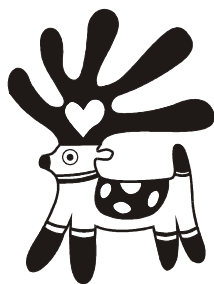

NUMER 1 (41)
KWIECIEŃ
2014

Muzeum Kultury Ludowej
Towarzystwo "Ojcowizna"

POD JELONKIEM

WYDANIE A

WĘGORZEWO

ROK XIV

Palma bije! Nie zabije!

W tym roku bocianów nie trzeba już przywoływać, a cała przyroda budzi się już do życia. Można więc poświęcić się dobremu przygotowaniu do świąt Wielkanocy – i duchowemu, i materialnemu. Szczególnie w tym drugim zakresie pomogą węgorzewscy muzealnicy. Na straganach „Święta Wiosny” będzie można zaopatrzyć się w liczne rekwizyty świąteczne i przysmaki. Każdy, pod fachowym okiem, będzie mógł też zrobić, zgodnie z tradycją, własną pisanekę. Rozstrzygnięty zostanie także doroczny konkurs na gaik i marzankę. Zapraszamy!

W Węgorzewie palmy wielkanocne potrafią zrobić także najmłodszy! Fot. Katarzyna Dzurko-Piasecka/MKL

Nagrody przyznawane podczas tegorocznego „Święta Wiosny 2014” ufundowało Muzeum Kultury Ludowej.

Lista obecności

Udział w XXXVI węgorszewskim „Święcie Wiosny” zapowiedzieli:

- ❖ **Bierć Barbara** (Kętrzyn), koronka szydełkowa
- ❖ **Butkiewicz Czesław** (Węgorszewo), miód
- ❖ **Butrym-Zielińska Adriana** (Giżycko), palmy, biżuteria z koralików
- ❖ **Chludzińska Ewa** (Węgorszewo), malarstwo
- ❖ **Fajgier Renata i Krzysztof** (Bemowo Piskie), koronka szydełkowa
- ❖ **Flis Regina** (Węgorszewo), torby z filcu
- ❖ **Herbaczewska Katarzyna** (Węgorszewo), wypieki wielkanocne
- ❖ **Jankowski Tomasz** (Polska Wieś), sery
- ❖ **Kałębasiak Urszula** (Pozezdrze), pisanki, palmy, dekoracje wnętrz
- ❖ **Kołodziejczyk Jarosław** (Węgorapa), miód, świece woskowe
- ❖ **Koniuszaniec Tadeusz** (Węgorszewo), rzeźba
- ❖ **Kowszuk Arkadiusz** (Kętrzyn), ceramika
- ❖ **Kuźma Adam** (Giżycko), garncarstwo
- ❖ **Lachowicz Grażyna** (Giżycko), ceramika
- ❖ **Madaj Tadeusz** (Jakubowo), plecionkarstwo
- ❖ **Meller Katarzyna** (Kozuchy Wielkie), ozdoby świąteczne
- ❖ **Muzeum Kultury Ludowej** (Węgorszewo), ceramika, kwiaty, tkactwo
- ❖ **Oborska Anna** (Ryżówka), palmy, ozdoby z suszu
- ❖ **Olszewska Alicja** (Pierkunowo), koronka szydełkowa
- ❖ **Pilucik Sylwia** (Hajnówka), wyroby z karmelu
- ❖ **Pirogowicz Jadwiga i Kolenkiewicz Jadwiga** (Węgorszewo), pisanki, palmy, decoupage
- ❖ **Stowarzyszenie Kobiet Mazurskich „Dziewczyny znad Sapiny”** (Pozezdrze), pisanki, palmy
- ❖ **Szostak Janina** (Węgorszewo), koronka szydełkowa
- ❖ **Warsztaty Terapii Zajęciowej** (Olszewo Węgorszewskie), stroiki, kwiaty, hafty

❖ **Wojciechowicz Edyta** (Giżycko), zabawki ze szmatek, kartki

❖ **Wołkowska Krystyna** (Kętrzyn), koronka szydełkowa, wyroby z filcu

Na podstawie nadesłanych ankiet zestawiała Beata Gruszka

Tradycja trwalsza niż nowoczesność, albo jak się obchodzić z jajkiem?

Jeszcze w czasach przedchrześcijańskich, jajko zajmowało istotną rolę w obrzędowości okresu wiosennego. Kojarzone z odradzaniem się nowego życia, stało się nieodłącznym elementem święta Zmartwychwstania Pańskiego, czyli Wielkanocy. Symbolika, wierzenia, tradycje, rytuały, w jakich pojawiało się jajko, odchodzą niestety w zapomnienie. Dziś patrzymy na pisanki przede wszystkim pod kątem ich estetyki. Popularność syntetycznych materiałów – takich jak styropian, wstążki, papier z nadrukiem, cekiny czy termokurczliwe, plastikowe koszulki – sprawia, iż coraz mniej osób decyduje się na zdobienie wielkanocnych jajek metodami tradycyjnymi.

Najbardziej znana – metoda batikowa, czyli pisanie na powierzchni jajka rozgrzanym woskiem pszczelim, wymaga od twórcy pisanki nie lada precyzji. Proste narzędzia: metalowa szpileczka lub lejek, osadzone na drewnianym trzonku, muszą być prowadzone pewną ręką, a żaden ruch nie powinien być przypadkowy. Aby wzory, jakie tworzy na powierzchni jajka szybko zastygający wosk, były wyraźnie widoczne, należy zanurzyć pisankę w naczyniu z farbą. W okresie kilku tygodni poprzedzających Wielkanoc, różnokolorowe barwniki zakupić można w każdym niemal sklepie z artykułami spożywczymi. Zanim jednak pojawiły się one w sprzedaży, farby

były przyrządzane w domach, ze składników naturalnych. Obserwacje przyrody, pomysłowość oraz wiedza przekazywana ustnie sprawiały, iż twórcy pisanek doskonale wiedzieli, jak otrzymać poszczególne barwy przy użyciu roślin dostępnych w najbliższej okolicy.

Przygotowania do malowania wielkanocnych jaj, rozpoczynano często wraz z nadejściem Wielkiego Postu. Gromadzono jajka o skorupkach, których kolor jak najbardziej przypominał biel, aby przyszłe ornamenty były dobrze widoczne. Dla wyraźnego kontrastu, pisanki często barwiono na kolor czarny (przede wszystkim w okolicach Suwałk). Proces uzyskania czerni był najbardziej skomplikowany, wymagał też najwięcej czasu. Spotyka się kilka wariantów receptury, wszystkie jednak wskazują, aby drobno struganą korę olszyny (lub dębu) zalać wrzątkiem, dodając do niej zendrę, czyli skorodowane opiłki żelaza. Taki roztwór powinien odstać od dwóch do sześciu tygodni. Następnie zlewano sam płyn i w nim zanurzano uprzednio umyte i przetarte octem jajka. Niektóre gospodynie dolewały do roztworu sok z kiszanej kapusty, inne wrzucały żelazne, zardzewiałe przedmioty.

Kolor brązowy, do dziś najpopularniejszy (odcienie od jasnopomarańczowego po ciemny brąz) uzyskiwano z dużej ilości wygotowanych łusek białej cebuli. Cebula czerwona pozwalała otrzymać odcień zbliżony do bordowego.

Odcienie różu, od jasnego po intensywny, uzyskiwano dzięki zanurzeniu jajek w soku z czerwonych buraków. Opcjonalnie używano soku z buraków kiszonych lub marynowanych.

Niełatwo było uzyskać kolor zielony, nie był on też często używany. Wiadomo jednak, iż otrzymywano go, sporządzając mocny wywar z młodego żyta lub liści jemioli.

Pofarbowane jajka wycierano do sucha delikatną szmatką, po czym nad świeczką

topiono i ścierano wosk, pod którym kryły się ornamenty. Aby poprawić efekt końcowy, jajka przecierano tłuszczem (smalcem lub olejem) i polerowano.

Proces przygotowania naturalnych barwników wydaje się być niezwykle żmudny, jednak jak podają informatorzy: „Pracochłonny sposób malowania, ale bardzo praktyczny. Kolor trwały, nigdy nie wyblaknie, takie pisanki mogą leżeć kilkanaście lat i będą takie same”.

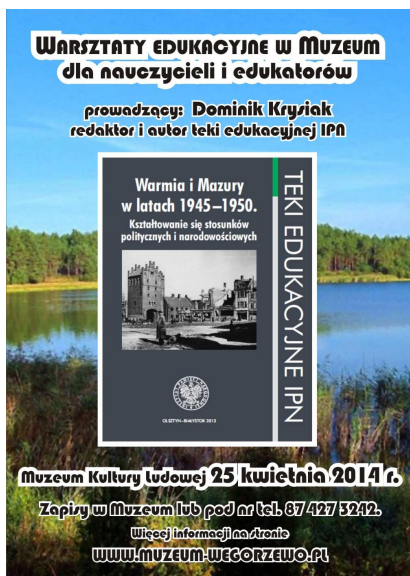
Roksana Butrym

Bibliografia:

- B. Grażewicz-Chłudzińska, *Na styku kultur. Pisankarstwo północno-wschodniego pogranicza Polski*, „Studia Angerburgica”, t. 9, 2004.
- V. Man'ko, *Ukrajins'ka narodna pysanka*, L'viv 2005.
- Dokumentacja Działu Etnograficznego Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie.

Warto być, warto zobaczyć

- **kwiecień-18 maja** – wystawa malarstwa marynistycznego i portretów Jerzego Józefa Tyszko.
- **kwiecień-czerwiec** – wystawa *Co kryje się w pamięci naszych przodków*.
- kwiecień-maj – wystawa *Duchy polskich miast i zamków*.
- **kwiecień-czerwiec** – wystawa *Łatgalia – kraina łotewskich Polaków w fotografiach Krzysztofa Hejke*.
- **13 kwietnia** – XIII Misterium Męki Pańskiej w Budzewie.
- **23 kwietnia** – rozstrzygnięcie XVI edycji konkursu historycznego „Losy Nasze...”.
- **24 kwietnia, godz. 16.30** – spotkanie z Dariuszem Jarosińskim, redaktorem naczelnym miesięcznika regionalnego „Debata” – prezentacja wydawnictwa i publikacji autorskich.
- **25 kwietnia** – warsztaty edukacyjne *Warmia i Mazury w latach 1945-1950*, prowadzący Dominik Krysiak, redaktor i autor tytułowej teki edukacyjnej IPN.

- **2 maja, godz. 16.30** – *Polskie dziedzictwo historyczne na Łotwie* – spotkanie z prof. Krzysztofem Hejke z okazji Światowego Dnia Polonii i Polaków za Granicą.
- **3 maja** – *Czy także duchy mogą być patriotami?* – **godz. 12.00:** wernisaż wystawy *Duchy polskich miast i zamków*, połączony z promocją tytułowej książki i spotkaniem z jej współautorem Witoldem Vargasem, **godz. 13.00:** warsztaty rysunkowe dla młodzieży i dorosłych prowadzone przez W. Vargasa.
- **5 maja, godz. 11.00** – otwarcie wystawy poświęconej pożarnictwu z okazji Dnia Świętego Floriana.
- **12-16 maja** – warsztaty z zakresu kaflarstwa w ramach projektu „Nowa strona tradycyjnego rzemiosła”.

- **17/18 maja** – Noc Muzeów.
- **22 maja-czerwiec** – *Cztery pory roku*, wystawa fotografii Doroty Nowosad.
- **22-25 maja** – XIII Dni Kultury Polskiej w Obwodzie Kaliningradzkim.
- **czerwiec-lipiec** – *Wyspa Kormoranów*, wystawa fotografii przyrodniczej Włodzimierza Puchalskiego przygotowana przez Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu.
- **2-6 czerwca** – warsztaty z zakresu filcowania w ramach projektu „Nowa strona tradycyjnego rzemiosła”.
- **5 czerwca, godz. 16.30** – spotkanie z historykiem dr Alicją Dobrosielską –

prezentacja najnowszych publikacji poświęconych Prusom.

- **13 czerwca-lipiec** – *Aleksander Słomiński – artysta zapomniany*, wystawa rzeźby ze zbiorów MKL.
- **14 czerwca** – „Dzień z Konopką 2014” – VI Mistrzostwa świata w letnim ciągnięciu sanek.
- **23-27 czerwca** – warsztaty z zakresu plecionkarstwa w ramach projektu „Nowa strona tradycyjnego rzemiosła”.
- **5 lipca** – IX Regionalny Festiwal Kultury Łowieckiej.
- **9-11 lipca** – *Dźwiękospacery*, warsztaty dla dzieci i młodzieży.
- **2-3 sierpnia** – XXXVII Międzynarodowy Jarmark Folkloru.

Towarzystwo Ratowania Dziedzictwa Kulturowego Kresów Dawnych i Obecnych „Ojcowizna” wraz z Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie zapraszają uczniów szkół podstawowych z Miasta i Gminy Węgorzewo (w wieku 7-13 lat) na

ZAJĘCIA RĘKODZIELNICZE „WTORKI Z RĘKODZIEŁEM”
w godz. od 16.00 - 17.00.

Liczba miejsc ograniczona - 15 osób (zapisy w dniu zajęć).

Cena - 5 zł za zajęcia od osoby.

Plan zajęć rękodzielniczych „WTORKI Z RĘKODZIEŁEM” na 2014 r

KWIECIEŃ	8.IV	Palmy wielkanocne
	15.IV	Pisanki
MAJ	6.V	Ceramika
	20.V	Malowanie torby bawełnianej
CZERWIEC	3.VI	Wycinanki
	17.VI	Wyplatanie wianków
WRZESIEŃ	9.IX	Zdobienie kubków drewnianych
	23.IX	Malowanie ptaszków drewnianych
PAŹDZIERNIK	7.X	Kwiaty z bibuły
	21.X	Lalka motanka
LISTOPAD	4.XI	Ozdoby z filcu
	18.XI	Ozdoby ze słomy
GRUDZIEŃ	2.XII	Malowanie bombek
	9.XII	Wypiek pierników na choinkę bożonarodzeniową

ORGANIZATORZY:

SPONSOR:

Dofinansowano ze środków Gminy Węgorzewo

Nr 41 „Pod Jelonkiem” do życia powołali: Roksana Butrym, Katarzyna Dzurko-Piasecka, Beata Gruszka, Robert Idzikowski, Krystyna Jarosz, Jerzy Łąpo.

Zapraszamy do Internetu:

- Strona firmowa:
<http://www.muzeum-wegorzewo.pl/> [tutaj też archiwalne numery „Pod Jelonkiem”]
- Facebook:
<https://www.facebook.com/pages/Muzeum-Kultury-Ludowej-w-W%09C4%99gorzewie/202099406584045?ref=hl>
- Youtube:
<https://www.youtube.com/user/mklwegorzewo>